

Het Scheepvaartmuseum

Stichting Nederlands Scheepvaartmuseum Amsterdam (hierna: Het Scheepvaartmuseum) beheert een collectie van meer dan 400.000 objecten, die zijn onderverdeeld in de collecties cartografie, navigatie, scheepsmodellen en schilderkunst, en er is ook een wetenschappelijke bibliotheek. Samen geven de objecten een beeld van de Nederlandse maritieme geschiedenis. Hiermee vertelt het museum het 'zeewaartse verhaal' met thema's als kolonialisme, migratie, slavenhandel, Amsterdam als havenstad en de interactie tussen verschillende culturen. Het museum presenteert zich aan de hand van drie begrippen die het zeewaartse verhaal kenmerken: inspiratie, ontdekking en lef.

Subsidieadvies

De Raad voor Cultuur adviseert Stichting Nederlands Scheepvaartmuseum Amsterdam geen subsidiebedrag toe te kennen, tenzij de instelling een nieuw activiteitenplan indient dat voldoet aan de volgende voorwaarden.

- De instelling werkt de museale strategie en activiteiten inhoudelijk uit.
- De instelling geeft duidelijkheid over de relatie met de stichting HSME.

De raad is positief over de inhoudelijke koers van Het Scheepvaartmuseum, mede omdat bij de uiteenzetting daarvan een kritische reflectie op de afgelopen jaren niet wordt geschuwd. Ook wordt er aansluiting gezocht met actuele maatschappelijke ontwikkelingen. Het plan werkt echter onvoldoende uit hoe het museum dit verder vorm wil geven. Het richt zich vooral op de marketingaspecten en minder op de inhoudelijke uitwerking. Zo wordt de invulling van de educatie onvoldoende beschreven. De afgelopen jaren heeft het museum op educatief vlak voorbeeldig geopereerd, waardoor de raad toch vertrouwen heeft in deze activiteiten voor de komende periode. De raad mist een degelijke uitwerking van het publieksbeleid en van de verhouding tussen de commerciële en museale activiteiten. De relatie met stichting Het Scheepvaartmuseum Enterprise (HSME) vindt de raad nog onvoldoende transparant.

Beoordeling

Kwaliteit

Het Scheepvaartmuseum heeft een turbulente tijd doorgemaakt. De afgelopen twee jaar zijn er in de interne organisatie de nodige ontwikkelingen geweest, waaronder tweemaal een directiewisseling.

De tentoonstellingen van de afgelopen jaren vindt de raad inhoudelijk niet allemaal even sterk. Het Scheepvaartmuseum heeft voor een nieuw concept gekozen, waarbij 'beleving' centraal staat. Dit concept heeft naar de mening van de raad een negatieve invloed gehad op de inhoudelijke verdieping van de tentoonstellingen.

De raad is positief over het profiel van Het Scheepvaartmuseum en de inhoudelijke koers die het museum wil gaan varen. Het geeft aan een groot en breed publiek te willen inspireren en verrijken met het zeewaartse verhaal. Het verhaal van de scheepvaart wordt in een bredere context geplaatst, en er wordt aansluiting gezocht bij actuele maatschappelijke ontwikkelingen. Het museum kiest voor vijf thema's aan de hand waarvan het zeewaartse verhaal verder zal worden ingevuld.

De raad mist in het plan echter een inhoudelijke uitwerking van de nieuwe koers. Het plan

€ 0

geadviseerd
subsidiebedrag

€ 1.786.070

gereserveerd
subsidiebedrag

€ 2.130.826

gevraagd
subsidiebedrag

De aanvraag is gebaseerd op artikel 3.26 van de Subsidieregeling culturele basisinfrastructuur 2017 – 2020.

begint sterk met de profilering en positionering, maar dit wordt vooral marketingtechnisch uitgewerkt. Omliggende en gerelateerde musea worden gezien als concurrenten, niet als samenwerkingspartners. Daarnaast wordt vooral gesproken over internationale samenwerkingspartners en laat het museum kansen op landelijk niveau nog onbenut. Het wordt de raad niet duidelijk hoe en met welke partners het museum zijn programmering wil gaan vormgeven.

De raad ziet in de plannen voor gebiedsontwikkeling van het naastgelegen Marineterrein een grote kans voor het museum. Het Scheepvaartmuseum reflecteert daar ook op in het plan, maar neemt naar de mening van de raad nog onvoldoende initiatief op dit vlak. Een actieve rol van Het Scheepvaartmuseum in het debat hierover kan de kansen vergroten om (een deel van) dit gebied bij het museum te trekken.

Educatie en participatie

De educatieve programma's van Het Scheepvaartmuseum zijn van een hoog niveau. Het aanbod is veelzijdig en sluit aan bij verschillende leeftijdscategorieën. Er wordt veel tijd vrijgemaakt voor educatie en de medewerkers zijn professioneel. Ook wordt er nagedacht over verschillende leertheorieën; deze worden waar mogelijk geïntegreerd in het aanbod. Het bereik was in 2014 echter lager dan verwacht. Het aantal leerlingen uit het primair, voortgezet en hoger onderwijs dat het museum bezocht, was in dat jaar bijna 34.000. Van hen volgden ruim 27.000 scholieren een educatieve activiteit. In 2015 lag het aantal scholieren uit het primair en voortgezet onderwijs op circa 26.000.

De komende jaren wil het museum groeien van 27.600 deelnemers aan educatieve activiteiten in 2017 naar 31.200 in 2020. Het museum wil in 2020 in totaal 38.900 leerlingen trekken. Vanaf 2018 streeft het museum naar een jaarlijkse groei van 4 procent wat het aantal bezoekers betreft. Volgens de raad is dit, gezien de inzet van het museum op dit terrein, een realistische inschatting. Wel mist hij verdere uitwerking van de educatieve activiteiten voor de komende periode, waardoor hij geen beeld krijgt van de inhoud van de programma's die het museum wil inzetten.

Maatschappelijke waarde

Publieksbereik

Het museum trekt een groot aantal bezoekers, gemiddeld ongeveer 325.000 in 2013 en 2014. Het bezoekersaantal was in 2015 aanzienlijk lager: circa 302.000. Het aandeel buitenlandse bezoekers is in 2014 gestegen van 14 naar 30 procent.

De komende jaren wil het museum sterker inzetten op participatie om nieuwe doelgroepen aan zich te binden. De raad is enthousiast over het plan om dit onder andere via lezingen en excursies te realiseren, waarbij een kritische toon niet wordt geschuwd. Maar ook hier mist hij een verdere uitwerking. Het museum maakt niet duidelijk welke nieuwe doelgroepen het wil bereiken en hoe de participatie precies wordt vormgegeven. De Code Culturele Diversiteit wordt genoemd, maar de uitwerking ervan leest de raad onvoldoende terug in het plan.

Ondernemerschap

Het Scheepvaartmuseum is een financieel gezonde instelling, met een hoge solvabiliteit en liquiditeit. Het zet ambitieus in op ondernemerschap en wil met commerciële activiteiten via de aparte stichting Het Scheepvaartmuseum Enterprise (HSME) de eigen inkomsten verhogen. Deze komen vervolgens ten goede van de inhoudelijke activiteiten. De realiteit is echter dat de opbrengst van commerciële activiteiten in de afgelopen periode tegenviel. De vergunning om evenementen te organiseren werd in 2013 vanwege een schietincident enkele maanden ingetrokken. Dit had direct invloed op de inkomsten van Het Scheepvaartmuseum. Daarnaast constateert de raad dat de keuzes voor bepaalde commerciële activiteiten ten koste zijn gegaan van de museale taak, bijvoorbeeld door openingstijden voor museumbezoek in te perken ten behoeve van commerciële activiteiten. Het museum dient hiervoor te waken en een goed evenwicht te behouden tussen commercie en inhoud.

In het plan wordt gesteld dat HSME in de nieuwe periode voor het eerst zal bijdragen aan de

activiteiten van het museum. De raad krijgt echter geen inzicht in de financiële situatie van HSME en kan niet beoordelen in hoeverre dit realistisch is. Het jaarverslag van 2014 spreekt van een lening die het museum heeft verstrekt aan HSME. Er lijkt sprake van diverse geldstromen tussen de twee partijen. De raad verwacht volledige openheid op dit punt.

Het personeelsbeleid wordt in het plan helder beschreven, maar de raad mist een reflectie op de ontwikkelingen van de afgelopen jaren in de interne organisatie, zoals de teruggedraaide ontslagronde en de wijzigingen in de directie.

De Governance Code Cultuur wordt onderschreven, maar wordt niet verder uitgewerkt.